

törekedve a rendszeres megfigyelésre, megállapíthatjuk az egyes személyiségek igazi érzelmi rúgóit. A felszínesekre főként az anyagi érdekek útján lehet hatni; az emberek többségére a középső rétegből eredő indítékok bírnak mozgató erővel; az ideálisabb embereket pedig a legmagasabb rendű motívumok vezetik. „Mondd meg, mit szeretsz, s megmondom ki vagy“, mondja szent Ágoston.

Várkonyi Hildebrand dr.

Der Deutsche Volkserzieher. A folyó évfolyam **6. számában** *Hubert Breuer ír a beszédről való nevelésről* az első iskolaévben. Ezt nehezebb feladatnak tartják, mint amilyen valóban. Tény, hogy a falun nehezebb probléma, mint a városban. De a gyermek már az iskolaköteles kor előtt is ki tudja fejteni gondolatait, sőt nem egyszer igen élénken. Hogyha ez a beszédkészség az iskolában elhallgat, ott az iskola a hibás. Persze, ott a tanító módszeres munkát végez: előmond, ezt ismételteti, karban beszéltet, összefoglal, stb., szóval előírt beszédet gyakorol, s a gyermek számára kívülről rakja össze. Csak hogy a beszéd élő valami, az ember belsejéből tör elő, s csak akkor születik meg, ha van mit mondania. Ha tehát az iskolában beszéltetni akarunk, akkor beszédalkalmakat kell teremtenünk; a gyermekek mondják el élményeiket, megfigyeléseiket. Csak tegyük fel a kérdést: „Kinek van elmondani valója?“ Előbb csak a bátrabbak jelentkeznek, de hamar megukkal ragadják a gyöngébbeket is. A gyermeknek akkora a fentáziája, hogy még élettelen tárgyakat is meg elevenít. A falusi gyereket kissé ösztökélni kell a beszédre, mert a falusi élet hallgatag, s a gyermeket is korán állítja a munkába. A tanulásra kevesebb idő jut, tehát jól ki kell használni. Mindenekelőtt érdeklődést kell kelteni és elevenné kell tenni az elmondani valókat.

A 7. számban tanulságos cikket olvashatunk *Heinrich Scharrelmann* tollából: „**Szüksége van-e a német nemzeti szocialista iskolának tanítási eljárásra**“ cím alatt. A nagy átalakulás óta Németországban a pedagógia terén a fiatalságé a szó. Ez sajnálatos jelenség, mert a jövő nagy feladatainak megoldása nevelési képességen múlik, ezzel pedig az ifjúság nem rendelkezhetik, mert nincsen tapasztalata. A fiatalos idealizmus képesség-híján többet árt, mint használ. 1933. óta nagy irodalom fejlődött ki az új tanítási célok kitűzése körül; de senki sem mert az első lépésnél tovább menni. Pedig az új célok felé új utak szükségesek, de ki mutassa mag azokat? Itt nem használ a sok szavazás; a Führer „*jellemiskoláját*“ egy új tanítási eljárásnak kell megvalósítania. Történeti szempontból nézve a dolgot: a háború előtti tanulóiskola az értelmet és az emlékezetet képezte ki, a munkaiskola az együttérzést és a képzeletet ápolta; a Führer jellemiskolája pedig elsősorban az *akaratot* kívánja képezni, de nem szándéka nélkülözni az előbbi két eljárást sem. A nemzeti szocializmus egy új világszemlélet, melyet már korán kell a gyermekben felkelteni; ez azonban a legnehezebb nevelői feladattal határos, és teljes tudást, teljes odaadást követel. Már a munkaiskola hívei is rámutattak arra az előnyre, melyet a szabad oktatóbeszélgetés magában rejt. De ennek törvényei még kevéssé ismertek; itt még nagy munka vár reánk. A lényeg az, hogy a gyermeki szíveket nem nagy hangzatokkal, hanem csak ko-

moly, lelkes munkával lehet megragadni. A nemzeti szocializmust át kell élni s nem agyonbeszélni. A gyermekek bizalmát meg kell nyerni, s lelküket gondozás alá kell venni, de nem az osztályt tömegesen, hanem minden egyes gyermekét külön-külön. Ki kell csalogatni a gyermekből a hamis nézeteket, s azokat helyes irányba kell terelni. Nem kell ám azt gondolni, hogy az hamar megy; a hamis felfogás csak lassan tűnedezik és még soká kell elleno harcolnunk. A tanítónak a munkája itt az, hogy felrázza a közönyöseket, érdeklődést keltsen; a túlhangozókat mérsékletre kell inteni, s a félénkeket bátorítani. Ilyennek kell lennie a lélekgondozásnak. De ez csak az eleje; ki segít itt tovább?

Ugyancsak a 7. számban olvassuk *A. Mertens* cikkét arról, hogy a **kultúrtechnikai ismeretek megszerzésének van-e nevelő értéke**. Ezek a kultúrtechnikai ismeretek az emberi érintkezés technikai elemei: a beszéd, az olvasás, írás és a számolás. Van-e ezeknek a jellemképzés szempontjából értékük? Határozott igennel kell rá felelnünk. Valamikor ezek képezték a porosz elemi oktatás egyedüli célját és tartalmát, hogy a nép tudatlanságát megszüntesse. Hogyan virágozhatott volna fel ezek nélkül az ipar, a kereskedelem, a gazdasági élet és a gyarmatosítás? Hogyan érhetne volna meg a nép vezetőinek nagy célkitűzéseit ezek ismerete nélkül? Ez az iskola — bár akkoriban nem tulajdonítottak neki jellemképző hatást, — az egész nép iskolája lett, s az iskolában megszerzett kultúrtechnikai elemek mesteri bírása emelte a német népe a tudománynak és a technikai tudásnak mai magaslatára. A porosz szellem ugyanilyen mesteri fokot ért el a katonai nevelés terén is; ez volt a drill. Ma magától értetődőnek vesszük a kultúrelemek kötelező elsajátítását, sőt le is kicsinyeljük azokat, úgy, hogy eddig nem is került szóba nevelő értékük. Nézzük pl. a beszédre való oktatást, mely szintén ezekhez az elemi ismeretekhez tartozik. Ha elhanyagoljuk, óriási kárt okozhatunk vele a nyelvnek. Az iskolába lépő gyermek itt nem játékot vár, hanem munkát; azt akarja, hogy a munkáját komolyan vegyék. Ezt a munkát számára pedig a technikai elemek elsajátítása nyitja meg. Itt mutatkozik meg a tanító szelleme és lelkiismeretessége, ahogy ezeket közvetíti. Legyen annak tudatában, hogy ez a munka nem részleteél, hanem az egész népközösségnek való szolgálat-s becület kérdése. Az olvasás a beszédnek egy válfaja, s ezt is gyakorolni kell, akárcsak a beszédet, tehát szintén nevelőhatású, mert a közösségnek teszünk vele szolgálatot. Az írástanulásnak különleges jelentőségét ad az a tudat, hogy a németiségnek saját külön írása van, tehát szintén jellemképző hatása.

A 8. füzetben az iskolai tornáról kapunk igen értékes útmutatást *Wilhelm Feischertől*. A növésben levő gyermek nagy benső ingert érez a mozgásra, s így mozgási alkalmakra van szüksége. A kisgyermeknél még nincsenek tornaórák, hanem a tanító akkor tornásztat, amikor a gyermekek ráéreznek. A legjobb tornahely a gyepl. Fiú és leány ezen a fejlődési fokon nyugodtan együtt tornászhatnak jó szellős ruhában és mezítláb, hogy a lábholtozat erősödjék. Nagy figyelmet igényel a gerincoszlop és a hátiizomzat is. A tanítónak ismernie kell a gyermek biológiai fejlődését, mozgásszükségletét és találékonynak kell lennie a mozgásalkalmak megteremtésében is. Kezdetben a torna csak játékszerű, de ebben is legyen célratörekvés és helyes

egymásután. A gyakorlás anyagát a gyermek életszükséglete szolgáltatja és alapformái a futás, ugrás, egyensúlyozás, mászás, lendülés, hordozás, dobás, húzás, tolás és különféle talajmozgások. Ezek az alapformák nagyon sokoldalú kölcsönhatásban egészítik ki egymást. A legszükségesebb tornaszerek, melyek könnyen megszerezhetők: a lebegőfa, hordozható szekrények, lendítő- és mászókötel, fatörzsek, kövek, homokzsákok és labdák. A mozgást nyugvópontok szakítják meg; fegyelem és rend gyakorlandó. Az alapmozgások az első órától kezdve folytonos gyakorlásban fokozatos egymásutánban fejlődnek szabadgyakorlatokká, rendgyakorlatokká, majd az ifjúkorban munkaszolgálatná, míg végül katonai gyakorlatokká nem válnak. Bár az alsó fokon nincs tanterv, mégis jó egy bizonyos irányító kerethez alkalmazkodni, csak kötött és ismétlődő sémától tartózkodjunk. Adjunk néha a gyermekeknek szabadságot, hogy maguk is találjanak ki mozgásokat. Az órát kezdjük bemelegítő gyakorlatokkal: 1. Füttyszóra szétszaladnak, másik füttyre megállnak, harmadikra visszajönnek, majd letérdelnek, leülnek, lefeküsznek, négykézláb járnak, stb. 2. A gyermekek járnak, gyorsan, lassan, lármásan, halkán, mint repülőgépek, vagy mint galambok. 3. Szétszaladnak, felmásznak valami fára, s adott jelre visszajönnek. 4. Nagy utazást rendeznek: kézenfogva keresztül-kasul vándorolnak minden akadályon át, mint az óriáskígyó s koronkint nagyot kiáltanak. Célyszerűek még: futás kutyamódra, gólyalépegetés, teveszaladás, nyúlugrás, kenguru ugrás, medvejárás. Utánzó mozgások: a köszörűs, a cipész, a favágó, kaszás. Közbe élénkítjük a dolgot mozgástörténet rendezésével. A tanító, vagy egy gyermek történetet mesél, melyet a gyermek-sereg megfelelő mozgásokkal kísér. Pl. egy vándorlás története: felkelés, mosdás, felöltözködés, reggelizés, masírozás, éneklés, hegymászás, árokátugratás, almaszedés a fáról, beteg pajtás hordozása, utazás haza vasúton. Kedves mozgások a tréfás taglejtések megfelelő arcfintorgatással, pl. a pojáca ugrál, a bolha ugrik, a medve ijeszteget, stb. Céltudatos munkamozgások a következők: a gummiember ugrás, merv lábtartás mellett érintsük kezünkkel a földet, evezzünk, fogjunk legyet, stb. Ezeket váltakozva kell gyakorolni, A legfontosabb szerep a futásnak jut, amit ugrálással váltogatunk. A lebegőfán és a létrán is sokféle mozgás lehetséges: járás, taligázás, négykézlábjárás, áthúzás stb. Labdajátékok: gurítás, dobás, célbadobás. Ellentállási mozgásgyakorlatok lehetnek húzó és toló mozgások. Igen kedvelt mozgások a talajon való hempergés, rugdalódzás stb. s jók a négykézlábon való mozgásgyakorlatok, pl. híd alatt átvonulás. Mindezen mozgásokban céltudatosság és helyes egymásután jusson érvényre. A gyermekek megnyugtatósa céljából az órát játékkal végezzük be. Ilyen pl. a macska-egérjáték. Jó, ha a játék énekkel van összekötve.

A 9. számban végül nagyon megszívlelendő fejtegetést ír „**A munka szépsége az oktatásban**” címmel *Max Zummach*. A munka szépsége is nevelés kérdése. Hiába, van egy munkautem szépen berendezve, ha a munkásságnak nincs iránta érzéke, s idővel elhanyagolja munkahelyét. Ezt az érzéket a munkahely szépsége iránt már az iskolában kell felkelteni és kifejleszteni. Evégett adjunk a gyermekeknek leírásokat különböző munkahelyekről. Megfelelő moziképek igen jó segítséget nyújthatnak e téren. Kellő előkészület után 13 éves

gyermekek dolgozatot írtak a munkahely szépségéről, s két ellentétes üzem szembehelyezésével pompásan kidomborították a piszkos, elhanyagolt munkahely örömtelen sivár életét a tiszta, szép, célszerűen berendezett munkahely barátságos és boldog képével. Itt rend és célszerűség, ott rendtelenség és sok veszély környezi a munkást. Itt egészséges pihenő és étkező helyek várják a fáradt munkást, ott egészségtelen berendezés és semmi kényelem. Még azt is megfigyelték, hogy minő a ruha elhelyezése itt és ott, s van-e megfelelő hely a kerékpárok részére. A munkahelyet nagyon széppé tehetik kis ültetvények is. A dolgozatok igen jó megfigyelésről tettek tanúságot.

Jármai Vilmos.

H I R E K.

Dr. Montessori Mária, a világhírű pedagógus május havának harmadik hetében Budapesten tartózkodott, amely alkalommal a Dr. Balogh Mária és Burghard-Bélaváry Erzsébet által szervezett Montessori-tanfolyam hallgatóinak a vizsgáján jelent meg.

A Szegedi Pedagógusok Köre f. évi június hó 7-én tartott díszülésében **Dr. Kisparti János** szegedi tankerületi kir. főigazgatót és **Dr. Littke Aurélt**, az Állami Polgári Iskolai Tanárképző Főiskola igazgatóját *tiszteleti tagjaiul* választotta.

Tabódy Idát, a cinkotai állami tanítónőképző-intézet nyugalomba vanult igazgatóját, a magyar nevelésügy kiváló egyéniségét, Cinkota nagyközség díszpolgárává választotta. Ő volt Magyarország első női díszpolgára.

A Földrajzi Közlemények folyóirat egy közel ötszáz oldalas ünnepi füzetet adott ki *Csolnoky Jenőnek*, a kiváló geográfusnak tiszteletére abból az alkalomból, hogy a világhírű tudós egyetemi tanárságának 30. évfordulóját ünnepelte.

A Magyar Pedagógiai Társaság május hó 16-iki ülésén **dr. Cser János** tanítóképző-intézeti tanárt, a Székesfővárosi Pedagógiai Intézet vezetőjét, **Havas István** székesfővárosi nyugalmazott polgári iskolai felügyelő-igazgatót, a Petőfi Társaság főtitkárát és **Dr. Staud János** gyakorló gimnáziumi igazgatót választotta meg az üresedésben lévő rendes tagsági helyekre, Az egyesület tiszteletbeli tagjai pedig **Dr. Ranschburg Pál** egyetemi tanár, a jeles gyermek-pszichológus és **Dr. Szendy Károly** Budapest székesfőváros polgármestere lettek.

Az Erdélyi Iskola legutóbb megjelent március—április havi száma igen tartalmas cikkben nyújt tömör összefoglalást: *A mai magyar írókról*, egyben *Erdély magyar szellemi életéről*. Az utóbbi cikkből megtudhatjuk, hogy az 1919—1934. terjedő másfél-tized alatt Erdélyben 4683 magyar könyv jelent meg